

השלמות לשיחות ש"פ תולדות, מבה"ח וער"ח כסלו

בס"ג, "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" קאי על ירידת הנשמה בגוף:

ובפרטיות יותר – כמ"ש בכרכות השחר "נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחתה בקרבי", דקאי על פרטי הדרגות בהירידה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, ועז"נ "ואתה משמרה בקרבי", שבהיות הנשמה למטה זקוקה לשמירה מדרגא נעלית יותר (ע"ד שומר ההיקף), ובלשון הכתוב¹ "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל".

ולהעיר, שפסוק זה ("הנה לא ינום גוי שומר ישראל") הוא מט"ו שיר המעלות שבספר תהלים שאמרם יעקב בבית לבן², שהם כנגד ט"ו מעלות שבביהמ"ק³, שכוללים כל העליות מדרגא לדרגא בעבודתו של יהודי לעשות משכן ומקדש לה'.

נויש להוסיף שהשייכות דהמעלות שבביהמ"ק לכללות העבודה מרומזת גם במדת המעלות, "רום מעלה חצי אמה ושלחה חצי אמה"⁴ – ש"אמה" ר"ת "אלקינו מלך העולם"⁵, ו"חצי (אמה)" רומז על ענין הביטול, כמ"ש⁶ "לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה".

בס"ד, ב' הקצוות ד"באר שבע ו"חרנה", איגרא רמה ובירא עמיקתא:

ויש להוסיף, שריחוק הערך שבין "באר שבע" ו"חרנה" מודגש גם בתיבת "וילך" – כידוע⁷ שהליכה אמיתית היא באופן שנעקף לגמרי מהמקום הקודם (כי, כל זמן שיש לו שייכות להמקום הקודם, אי אפשר לומר שהלך משם באמת), שע"ז נתרחק ממקומו של המשלח⁸ (ולכן זקוק לנתינת-כח יתירה כו').

בס"ה, בהיותו בחון העמיד יעקב י"ב השבטים:

ובפרטיות יותר – שגם שבט לוי בכלל י"ב השבטים:

שבט לוי – נחשב בכ"מ לשבט הי"ג⁹, היינו, שבט בפ"ע שלמעלה מי"ב השבטים (כמודגש בזה ששבט לוי הם המברכים את בני, שהמברך הוא למעלה מהמתברך).

(7) ראה לקו"ש ח"כ ע' 58. וש"נ.

(8) בגילוי – כי, לאמיתתו של דבר, נמצא המשלח גם במקום הכי רחוק, שהרי גם עוה"ז התחתון נתהווה בכל רגע מאין ואפס המוחלט, כתורת הבעש"ט (שעהייה"א בתחלתו).

(9) ראה אוה"ת בראשית ח, רע"א. ועוד.

(1) תהלים קכא, ד.

(2) ב"ר פס"ח, יא.

(3) סוכה נא, רע"ב.

(4) מדות פ"ב מ"ג.

(5) לקו"ש ח"א ע' 10. ועוד.

(6) תהלים נא, יט.

אבל, ענין זה הוא רק לאחרי ש"אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי"¹⁰, משא"כ בלידת השבטים (כמסופר בפרשת ויצא), הרי, אף ששבט לוי הוא נעלה יותר משאר השבטים, כמודגש בהשינוי בקריאת שמו, "על כן קרא שמו לוי"¹¹, "בכולם כתיב ותקרא (שהיא קראה) וזה כתב בו קרא .. הקב"ה .. קרא לו שם זה ונתן לו כ"ד מתנות כהונה כו"¹², מ"מ, הוא בכלל י"ב השבטים.

ובזה מודגש שמעלת שבט לוי שייכת גם לכל בני"א (א' מי"ב השבטים) – כפס"ד הרמב"ם¹³ "לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש .. אשר נדבה רוחו אותו .. ה"ז נתקדש קדש קדשים ויהי' ה' חלקו ונחלתו לעולם כו", ומסיים בפסוק¹⁴ "ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי", היינו, שענין זה הוא מצד ה"גורל" שבנשמה, פנימיות ועצם הנשמה, הקשורה ומיוחדת עם "אתה", עצמותו ומהותו ית', "אתה" האמיתי (שהרי רק על עצמותו ומהותו ית' שייך לומר התואר "אתה" לאמיתותו)¹⁵, ובלשון נוכח, ע"ד מ"ש רבינו הזקן בתו"א¹⁶ ש"המאור הוא בהתגלות ולכן אפילו הנשים ועמי הארץ יודעים שיש שם אלקה כו", ובלשון הידוע¹⁷ "אני מתפלל לדעת זה התינוק", "אליו ולא למדותיו"¹⁸, ויתירה מזה – לא רק בלשון "אליו", אלא בלשון "אתה", לנוכח דוקא.

ונוסף על י"ב השבטים (שביניהם גם לוי) – "את דינה בתו" (כלשון הכתוב¹⁹), דיש לומר, ש"דינה", מלשון דין, רומז על חסדים הנסתרים שלמעלה מחסדים הגלויים, וגם הם נמשכים בטוב הנראה והנגלה.

בס"ז, יעקב מדת האמת:

ויש לומר, שענין זה מרומז גם בשמו של יעקב – שנכתב גם "יעקוב" מלא, "בחמשה מקומות נכתב (יעקוב) מלא"²⁰, בתוספת וא"ו, שזהו"ע האמת, כדאייתא בזהר²¹ "וא"ו דא אות אמת".

ויש להוסיף, שענין זה מרומז גם בהוא"ו ד"ויצא יעקב" – שהיציאה דיעקב מבאר שבע חרנה היא בכח מדת האמת שמרומזת באות וא"ו.

בס"ח, ההסברה היחידה על הגלות – בשביל ה"רכוש גדול":

ולהעיר, שגם "הסברה" זו אינה מספיקה, כיון שבני"ט טוענים שמוותורים על ה"רכוש גדול" כדי לצאת מהגלות רגע אחד קודם, כפי שמצינו בגמרא²²

(17) שו"ת הריב"ש סקני"ז. הובא בסהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"ח.
 (18) ספרי הובא בפרדס של"ב פ"ב. ובכ"מ.
 (19) ויגש מו, טו.
 (20) פרש"י בחוקותי כו, מב.
 (21) ח"א רמא, סע"ב. ועוד.
 (22) ברכות ט, סע"א ואילך.

(10) ויחי מח, ה.
 (11) ויצא כט, לד.
 (12) פרש"י עה"פ.
 (13) הל' שמיטה ויובל בסופן.
 (14) תהלים טז, ה.
 (15) ראה לקו"ש חכ"א ע' 178. וש"נ.
 (16) וירא יד, ב.

בנוגע לגלות מצרים, ועאכו"כ בנוגע לגלות האחרון.

בסי"א, הרפואה ילדי טשערנאביל:

ולהעיר, שענין הרפואה בדרך כלל הוא מכאן ולהבא [שלכן, המקדש את האשה על מנת שאין עלי' מומין והלכה אצל רופא וריפא המומין אינה מקודשת²³, דלא כהמקדש את האשה על מנת שאין עלי' נדרים והלכה אצל חכם והתיר הנדרים מקודשת, כיון שחכם עוקר את הנדר למפרע⁸⁸¹], ויש גם רפואה שמבטלת הענינים הבלתי-רצויים מלמפרע, כמו שמלכתחילה לא הי' חולי, ע"ד מ"ש²⁴ "כל המחלה גו' לא אשים עליך (מלכתחילה) כי אני ה' רופאך"²⁵.

שם, "נהר כבר":

ועוד והוא העיקר – "כבר" למעליותא, שבנוגע לכל הגילויים אומרים בנ"י שאינם מסתפקים בהם כיון שהיו כבר לפני², בבית ראשון ובבית שני [ובכ' האופנים: הן המעלה דבית ראשון לגבי בית שני²⁶, והן המעלה דבית שני לגבי בית ראשון²⁷], ורצונם בגילויי חדש שלא הי' לעולמים, כפי שיתגלה בבית המקדש השלישי.

שם, יחזקאל, חזק א-ל:

ובפרטיות יותר: "א-ל" הוא "לשון כח וחזק, כמו ואת אילי הארץ לקח"²⁸, ולא רק "כח וחזק" סתם, אלא שנעשה שם קדוש, א' מז' שמות שאינם נמחקים²⁹. ובזה ניתוסף חיזוק גדול יותר – "יחזקאל", "החזוק" ד"א-ל".

בסי"ג, לעורר ילדי השלוחים לילך בדרך אבותיהם:

ויש לקשר זה עם התחלת פרשת השבוע – "ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק", "צר (הקב"ה) קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק"³⁰ – היינו, שניכר על הילדים גם בקטנותם שדומים להוריהם, עד להאבות דכל בנ"י, אברהם יצחק ויעקב, ובאופן ש"זה הקטן גדול יהי"³¹.

בסי"ד, "שליח" ו"משיח":

ועוד והוא העיקר – שתיכף ומיד זוכים לבואו של השליח האמיתי, "הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא"³², שמבשר על ביאת משיח צדקנו, ויתירה

(23) כתובות עד, רע"ב.

(24) שלח טו, כו.

(25) ראה צפע"נ לרמב"ם הל' תשובה פ"ב

ה"ב. ועוד.

(26) ראה יומא כא, ב.

(27) ראה ב"ב ג, סע"א ואילך.

(28) טור או"ח סוס"ה.

(29) שבועות לה, סע"א.

(30) פרש"י עה"פ.

(31) ראה גם קונטרס משיחות ש"פ חיי שרה

ס"ט.

(32) מלאכי ג, כג.

מזה, שמשיח צדקנו לא ממתין לביאת אליהו הנביא, אלא בא ביחד עמו, וכאו"א מאתנו, בתוככי כלל ישראל, נעשה שליח להודיע לעצמו, לבני ביתו, ולכל הסביבה כולה, ש"הנה זה (משיח צדקנו) בא", "מראה באצבעו ואומר זה"³³.

* * *

טו. כרגיל בסיום התוועדויות אלה להזכיר אודות אלה שהכינו משקה המשמח – שיעלו למעלה ויכריזו ע"ד המאורעות שעבורם לוקחים המשקה, ע"פ הכלל³⁴ ש"מצוה לפרסם עושי מצוה", כדי שמהם יראו וכן יעשו.

והעיקר – שפעולות אלה ימהרו ויזרו עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, תיכף ומיד ממש, ביום הש"ק זה, עוד לפני תפלת מנחה וההכנות אלי', בהמשך דיבור זה.

ויש להוסיף בהשייכות דהגאולה ליום הש"ק זה – להיותו גם ערב (שממנו נכנסים תיכף לר"ח כסלו (שלכן מפטירים "מחר חודש"), חודש הגאולה, החל מהגאולה כפי שהיא עוד בזמן הגלות, כמו הגאולה דחנוכה (בסיומו של חודש כסלו), עד להגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז תהי' החנוכה דביהמ"ק השלישי.

ובהדגשה יתירה בקביעות שנה זו – שר"ח כסלו הוא יום אחד, שאז מודגשת יותר השייכות דהשבת (ערב ר"ח) לר"ח (משא"כ כשר"ח הוא בכ' ימים, אזי הסמיכות דשבת היא ליום ראשון דר"ח השייך למנין ימי החודש הקודם), נוסף לכך שקביעותו ביום ראשון שנקרא "יום אחד"³⁵, "שהי' הקב"ה יחיד בעולמו"³⁶ [כמודגש גם בשירו של יום, "לה' הארץ ומלוואה גו"³⁷, "ע"ש שקנה והקנה ושליט בעולמו"³⁸], כפי שיתגלה בשלימות לעתיד לבוא.

ויה"ר והוא העיקר – שיהי' כן בפועל ממש, ותיכף ומיד ממש, עוד לפני תפלת מנחה וקריאת התורה, ועאכו"כ לפני תפלת ערבית [שתיקן יעקב, כפי שלמדים ממ"ש בהתחלת פרשת ויצא שקורין במנחה ויפגע³⁹ במקום וילן

החילוק ד"מה רבו מעשיך ה'" ל"מה גדלו מעשיך ה'", ש"גדלו" הו"ע האיכות ו"רבו" הו"ע הכמות, ולעתיד לבוא תהי' הדגשה עיקרית גם על הכמות (גשמייות), כמובן מהכרעת תורת החסידות כדעת הרמב"ן שתיקף השכר הוא לנשמות בגופים דוקא (ראה מכתב כ"ה אלול תשי"ג. ושי"ג).

(37) תהלים כד, א.

(38) ר"ה לא, רע"א.

(39) כה, יא.

(33) ראה תענית בסופה. שמו"ר ספכ"ג, פרש"י בשלה טו, ב.

(34) שו"ת הרשב"א ח"א סתקפ"א.

(35) בראשית א, ה.

(36) פרש"י עה"פ – מבראשית רבה* (פ"ג,

ח). – ולהעיר ש"רבה" מדגיש ענין הכמות (שהו

(* להעיר מהשייכות לקידושא רבה.

שם"40] שתהי' כבר ביחד עם משיח צדקנו, וסעודתא דדוד מלכא משיחא⁴¹, וכאמור, תיכף ומיד ממש.

[לאחרי חלוקת המשקה – התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן ניגון הקפות לאביו הרלוי"צ ז"ל. ואח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה].

(41) סידור האריז"ל במקומו. ועוד.

(40) ברכות כו, ב. הובא בפרש"י עה"פ.